

Vätternvatten AB

Örebro kommun

Grundläggande granskning 2021

Building a better
working world

Innehåll

1. Inledning.....	2
1.1. Bakgrund.....	2
1.2. Syfte och revisionsfrågor.....	2
1.3. Avgränsning.....	2
1.4. Revisionskriterier.....	2
1.5. Genomförande.....	4
2. Granskningsresultat.....	5
2.1. Styrning.....	5
2.2. Intern kontroll.....	5
2.3. Måluppfyllelse.....	7
2.4. Bedömning.....	8
3. Sammanfattande bedömning och rekommendationer.....	9

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunrevisionen granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionsred all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de lekmannarevisorer som utsetts i företag enligt kommunallagens 10 kap. 2-6 §§, även verksamheten i dessa juridiska personer.

Lekmannarevisorn ska, enligt aktiebolagslagens 10 kap. 3 § granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen ska utgå från god revisionsred. Enligt God revisionsred 2018 ska den grundläggande granskningen innehålla:

- ▶ Granskning av måluppfyllelse.
- ▶ Granskning av styrning och intern kontroll.

Granskningen har sin utgångspunkt i God revisionsred, samt i de risker som framkommit i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys för år 2021. Granskningen är av översiktlig karaktär.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge lekmannarevisorn underlag till sin granskningsrapport som ligger till grund för fullmäktiges ansvarsprövning. Den grundläggande granskningen syftar till att besvara följande revisionsfrågor:

- ▶ Har styrelsen en tillräcklig styrning av verksamhet och ekonomi?
- ▶ Har styrelsen en tillräcklig intern kontroll över verksamhet och ekonomi?
- ▶ När styrelsen måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?

1.3. Avgränsning

Granskningen genomförs för bolag i Örebro Rådhuskoncernen. Denna granskningsrapport behandlar Vätternvatten AB. I tid avgränsas granskningen till verksamhetsår 2021.

1.4. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen som utgångspunkt för analys, bedömningar och slutsatser. Revisionskriterierna kan hämtas ifrån lagar och förarbeten eller interna regelverk, policys och fullmäktigebeslut. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning.

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

Kommunallagen 10 kap 2-6 §§, 12 kap 1, 4 §§: Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionsred all verksamhet som bedrivs av nämnder, fullmäktigeberedningar eller kommunala bolag. Bolagen granskas genom de av fullmäktige utsedda lekmannarevisorerna. Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett

ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

God revisionsred 2018, SKRs revisionsdelegation: God revisionsred i kommunal verksamhet avser granskning och prövning av de som ansvarar för beredning, verkställighet och förvaltning inom det kommunala ansvarssystemet. God revisionsred i kommunal verksamhet omfattar alla revisionsuppdrag till vilka fullmäktige utser revisorer. För genomförande av granskningar anlitar revisorerna sakkunniga. Revisorerna genomför en årlig granskning som består av en grundläggande granskning, fördjupade granskningar samt granskning av delårsrapport och årsredovisning. Denna rapport är en del i den grundläggande granskningen, vilken enligt God red ska omfatta måluppfyllelse, styrning och intern kontroll.

Övergripande strategier och budget för 2021 med plan för 2022-2023

Övergripande strategier och budget (ÖSB) är det övergripande och överordnade styrdokumentet för kommunens nämnder och styrelser. De sex målområdena, som beskriver den politiska ambitionen för innevarande mandatperiod, grundas på de 17 globala målen i Agenda 2030 och motsvarar målområdena i Örebro kommuns nyligen beslutade program för hållbar utveckling.

Inom varje målområde har kommunfullmäktige angett kommunfullmäktigemål och årliga inriktningar som ska omsättas i praktisk handling av bolagsstyrelser. Varje bolagsstyrelse ansvarar för, förutom att säkra sitt grunduppdrag, att bidra till utveckling inom kommunfullmäktigemålen. Alla styrelser ska relatera till samtliga mål och kunna ge en enklare förklaring om ett eller flera av kommunfullmäktigemålen inte är av relevans för en styrelse. Därefter formulerar styrelser, utifrån sitt reglemente, sin nulägesanalys, kommunfullmäktigemål och inriktningar sina egna bolagsmål. Styrelsen beslutar därefter om vilka mätbara indikatorer som ska vara kopplade till respektive bolagsmål. Indikatorerna ska sedan användas för att följa upp hur styrelsens arbete har bidragit till att nå målen.

Bolagsstyrelser ansvarar för att följa upp och analysera, i förhållande till de mål som beslutats, om vad som åstadkommit och varför. Bolag rapporterar måluppföljning och analys till kommunstyrelsen. Rapporteringen ska bestå av analyser, slutsatser och kommentarer som förklarar vad bolaget uppnått i förhållande till uppsatta mål. Rapporteringen ska genomföras enligt de instruktioner som tillhandahålls av kommunstyrelsen. Rapporteringen sker främst i form av nulägesöversikt, delårsrapporter och årsberättelse, men kan även komma att ske i annan form.

Bolagspolicy (Ks 600/2017)

Bolagspolicy redovisar hur kommunallagens regler för ägarstyrning av bolagen ska tillämpas samt hur ägaren i övrigt vill ha kontroll över de kommunala bolagen. Av bolagspolicy framgår att budget för Örebro Rådhus AB och dess dotterbolag ska utgå ifrån kommunfullmäktiges årliga budgetdirektiv för bolagens verksamheter som ingår som en del av kommunfullmäktiges årliga beslut om övergripande strategi med budget (ÖSB).

Bolag - såväl dotterbolag som minoritetsägda bolag med finansiell effekt för Örebro Rådhus AB - ska lämna tertiärrapporter om måluppfyllelse och ekonomiskt resultat till moderbolaget som i sin tur lämnar en samlad tertiärrapport till kommunstyrelsen.

Dotterbolagens styrelser ska behandla förvaltningsberättelse och årsredovisning när bokslutsdispositionerna är fastställda av moderbolaget. Förvaltningsberättelsen, alternativt en

av dotterbolaget separat upprättad styrelserapport, ska bland annat innehålla bolagsstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen utifrån kommunfullmäktiges ägardirektiv för verksamhetsåret och en sammanfattning av bolagets arbete med intern kontroll.

Bolagsordning och ägardirektiv

Vätternvatten AB har till ändamål att, inom ramen för den kommunala likställighetsprincipen, på ett långsiktigt, socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart sätt ansvara för och främja en god vattenförsörjning till Hallsbergs, Kumla, Lekebergs och Örebro kommun med syfte att skapa största möjliga samhällsnytta.

Bolaget har till uppgift att projektera, uppföra, driva och underhålla vattenförsörjningsanläggningar samt att producera och distribuera vatten, äga och förvalta fast och lös egendom samt därmed sammanhängande verksamhet.

Bolagets driftskostnader faktureras ägarkommunerna i sin helhet varför bolaget ska generera ett nollresultat.

Riktlinjer för intern kontroll i Örebro kommun (KS114/2012) ¹

Enligt Kommunallagen 6 kap 7 §, 8 kap 1 § och 9 kap 9 § är det Kommunstyrelsen som tillsammans med nämnderna och koncernens bolag har ansvar för att verksamheten i den kommunala organisationen bedrivs utifrån god ekonomisk hushållning samt svarar för den yttersta kontrollen av hur verksamheten bedrivs. De bolag som ingår i kommunkoncernen ansvarar för den interna kontrollen inom respektive uppdragsområde. Bolagens ansvar innebär att utfärda regler och anvisningar för den egna interna kontrollens organisation, utformning och funktion, årligen fastställa tillsynsplan samt följa upp och vidta åtgärder för att säkra ansvaret inom intern kontroll.

1.5. Genomförande

Granskningen har genomförts genom dokumentanalys. Vi har även genomfört möten med företrädare för bolagets verkställande ledning samt haft regelbundna avstämningar med bolagets auktoriserade revisor.

---

¹ Riktlinjen är inte antagen av fullmäktige och därmed inte formellt bindande för bolagen. Vi använder riktlinjen som en indikation på ägarens viljeriktning för bolagens intern kontroll-arbete.

2. Granskningsresultat

2.1. Styrning

Revisionsfråga 1: Har styrelsen en tillräcklig styrning av verksamhet och ekonomi?

2.1.1. Iakttagelser

Vi har översiktligt granskat styrelsens styrning av verksamhet och ekonomi med utgångspunkt i de revisionskriterier som beskrivits ovan (se avsnitt 1.4). I nedanstående tabell sammanställs våra iakttagelser utifrån respektive kontrollpunkt.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar
Styrelsen har beslutat om mätbara indikatorer för att mäta måluppfyllelsen.	—	Styrelsen har inte beslutat om mätbara indikatorer i syfte att mäta måluppfyllelsen.
Styrelsen har relaterat till samtliga kommunfullmäktigemål och gett en förklaring om ett eller flera av målen inte är av relevans.	—	Styrelsen har inte relaterat till fullmäktiges mål eller gett någon förklaring till varför fullmäktigemålen inte är av relevans. Bolaget är delägt av Örebro kommun varför kravet blir något mindre styrande.
Styrelsen har beslutat om ekonomiska mål för bolaget.	—	Styrelsen har inte beslutat om ekonomiska mål för bolaget.
Styrelsen har gjort en analys utifrån väsentlighet och risk för att identifiera områden som kräver kontroll.	—	Styrelsen har inte gjort någon övergripande risk- och väsentlighetsanalys under 2021.
Beslutat om en tillsynsplan baserad på analys utifrån väsentlighet och risk.	—	Styrelsen har inte beslutat någon övergripande tillsynsplan för 2021.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse

Bolaget är i ett uppbyggnadsskede och har under 2021 gått från 3 till 9 anställda. Bolaget har ännu inte beslutat om någon verksamhetsplan. Det finns ett aktieägaravtal med bilagor som tydligt beskriver de olika faserna med tidplan. Av aktieägaravtalet framgår planerade aktiviteter för kommande period. Styrelsen har ännu inte beslutat om några tydliga målsättningar med tillhörande indikatorer.

Av aktieägaravtalet framgår även kostnadsbudgetar för fas 1 som innefattar prövningsprocess och projektering samt en preliminär fördelning av investering och driftbudget.

Enligt ägardirektivet i ÖSB ska bolagets driftskostnader faktureras ägarkommunerna i sin helhet varför bolaget ska generera ett nollresultat.

2.2. Intern kontroll

Revisionsfråga 2: Har styrelsen en tillräcklig intern kontroll över verksamhet och ekonomi?

2.2.1. Iakttagelser

Vi har översiktligt granskat styrelsens uppföljning av verksamhet och ekonomi med utgångspunkt i de revisionskriterier som beskrivits ovan (se avsnitt 1.4). I tabell nedan har vi sammanställt våra iakttagelser utifrån respektive kontrollpunkt.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar
Styrelsen har följt upp verksamhet och måluppfyllelse i tertialrapporter i enlighet med kommunens bolagspolicy.	—	Tertialrapporten redogör för aktuella och genomförda aktiviteter.
Styrelsen har följt upp ekonomiskt resultat i tertialrapporter och i samband med årsbokslutet i enlighet med kommunens bolagspolicy.	—	Tertialrapporten innehåller viss uppföljning av det ekonomiska resultatet, men saknar underlag för bedömningarna av resultatet och prognosen.
Styrelsen har i samband med årsbokslutet följt upp verksamhet i enlighet med kommunens riktlinjer ² .	—	Styrelsen har följt upp väsentliga händelser under året i förvaltningsberättelsen.
Styrelsen har efter verksamhetsåret följt upp resultatet av tillsynsplanen i den omfattning som fastställts i planen.	—	Ej tillämpligt. Bolaget har inte beslutat om en övergripande tillsynsplan.
Bolagsledningens sammanfattning av bolagets arbete med intern kontroll redovisas liksom åtgärder som planeras utifrån tillsynsresultaten.	—	I förvaltningsberättelsen finns en sammanfattning av bolagets arbete med intern kontroll. Det framgår att bolaget är i ett uppbyggnadsskede och det pågår en ändamålsenlig utveckling av processer och rutiner. Bolaget har inte beslutat om en övergripande tillsynsplan.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse

Verksamhet och ekonomi

Styrelsen har genomfört uppföljning av det ekonomiska resultatet i tertial 2. Underlag för det ekonomiska resultatet och prognosen saknas dock i rapporteringen. Resultatet ligger i nivå med beräknad budget och prognosen för helåret avviker inte mot beslutad budget. Av rapporteringen framgår vidare att driftkostnaderna normalt faktureras till kommunerna tertialvis, men har nu fakturerats för perioden januari - juli där en slutavräkning med Laxå Vatten har beräknats. Detta med anledning av att Laxå Vatten begärt utträde från samarbetet Vätternvatten AB och överlätit sina andelar i bolaget till Örebro kommun, Hallsbergs kommun, Lekebergs kommun och Kumla kommun. En ny fördelning har nu skett av driftkostnaderna och kvarvarande ägare kommer att erhålla en faktura för augusti-december efter den nya beräkningen. Rapporteringen redogör vidare för aktuella och genomförda aktiviteter.

Styrelsen har följt upp ekonomi i en årsredovisning i enlighet med kommunens riktlinjer. Styrelsen har inte följt upp verksamhet enligt kommunfullmäktiges direktiv. Eftersom bolaget inte är helägt av Örebro Rådhus är bolaget inte bundet av kravet att följa upp verksamhet och mål på samma sätt som helägda bolag.

² Enligt ÖSB ska indikatorerna användas för att följa upp hur styrelsens arbete har bidragit till att nå målen. Rapporteringen ska bestå av analyser, slutsatser och kommentarer som förklarar vad bolaget uppnått i förhållande till uppsatta mål.

Intern kontroll

Styrelsen har haft fem protokollförda möten under verksamhetsåret. Vi har tagit del av och läst styrelseprotokollen.

Bolaget är i ett uppbyggnadsskede och det pågår en utveckling av processer och rutiner. Styrelsen har inte gjort någon övergripande risk- och väsentlighetsanalys under 2021 och inte beslutat om någon övergripande internkontrollplan. Bolaget uppger att en övergripande internkontrollplan ska arbetas fram framgent.

2.3. Måluppfyllelse

Revisionsfråga 3: När styrelsen måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?

2.3.1. Iakttagelser

Vi har översiktligt granskat styrelsens måluppfyllelse med utgångspunkt i styrelsens mål för verksamhet och ekonomi.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar
Fullmäktiges ekonomiska krav i ägardirektiv är uppfyllda.		Enligt ägardirektivet i ÖSB ska bolagets driftskostnader faktureras ägarkommunerna i sin helhet varför bolaget ska generera ett nollresultat. Bolaget visar 2021 ett positivt resultat på 3 tkr.
Fullmäktiges direktiv och styrelsens mål för verksamheten är uppfyllda.		Bolaget har inga egna mål och indikatorer men har arbetat i enlighet med fullmäktiges direktiv och aktieägaravtal.

 = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, = väsentlig avvikelse

Måluppfyllelse

Bolaget rapporterar i sin årsredovisning för 2021 en stor del av arbetet under året varit inriktat på att utvärdera de olika alternativ som finns för intagsledning i Vättern, teknikval för att driva tunneln, processalternativ för vattenverket, reservvattenlösning samt att i fält kartlägga bergets kvalitet och sammansättning. Under 2022 ska resultaten av dessa utredningar utgöra grunden för att gå vidare i tillståndsprocessen i Mark- och miljödomstolen samt gå vidare i en mer omfattande detaljprojektering vilken även innefattar kommande ledningsnät.

Av årsredovisningen framgår att det i takt med att projektet framskrider är viktigt att medvetandegöra och förankra projektet hos beslutsfattare, allmänhet och direkt berörda. Under 2021 har arbete med att bygga upp bolagets kommunikation startats upp.

Ekonomi

I delårsrapport per augusti prognosticerade styrelsen ett resultat för helåret i linje med beslutad budget. Årets ekonomiska utfall blev ett överskott på 3 tkr. Resultatet är i linje med fullmäktiges krav i ÖSB på ett nollresultat då bolaget driftskostnader faktureras ägarkommunerna i sin helhet. För att nå resultat på 3 tkr har bolaget tvingats till en tilläggsdebitering för år 2021 på 650 tkr, vilket har aviserats till ägarkommunerna. Detta

beror delvis på en rättelse avseende uppskjuten skatt från år 2020 som uppmärksammats i 2021 års bokslutsarbete.

2.4. Bedömning

I granskningen av Vätternvatten AB har vi använt samma ramverk som för Örebro kommuns helägda bolag. Örebro kommun är delägare i Vätternvatten AB vilket innebär att de mål och direktiv som kommunfullmäktige i Örebro kommun beslutar om inte kan förväntas få ett fullständigt genomslag i styrning och uppföljning av bolagets arbete. Detta tar vi hänsyn till i vår bedömning av bolaget. Vi tar också hänsyn till att bolaget är i ett uppbyggnadsskede och ännu inte fått hela strukturen för styrning och uppföljning av verksamheten på plats. Lekmannarevisionen har därför för avsikt att följa upp noterade utvecklingsområden under kommande år.

Vi bedömer att bolaget i takt med att en organisation kommer på plats bör utveckla sitt arbete med styrning och uppföljning av verksamheten. I detta ser vi att framtagande av en verksamhetsplan med mål och indikatorer för bolaget är en viktig del.

Vidare bedömer vi att bolaget bör utveckla sitt arbete med intern kontroll genom att genomföra årliga riskanalyser samt årligen besluta om och följa upp en tillsynsplan där bolagets största risker kontrolleras.

Vår bedömning är att bolaget under 2021 har arbetat i enlighet med fullmäktiges direktiv och aktieägaravtal.

3. Sammanfattande bedömning och rekommendationer

I vår översiktliga granskning av bolagsstyrelsen i Vätternvatten AB noterar vi att bolaget är i ett uppbyggnadsskede varför vi bedömer att det finns utvecklingsområden för bolaget att arbeta med. Lekmannarevisionen har därför för avsikt att följa upp noterade utvecklingsområden under kommande år. Vi bedömer att styrelsen delvis har en tillräcklig styrning och kontroll av verksamhet och ekonomi. Vidare bedömer vi att styrelsen delvis når måluppfyllelse för verksamheten. Måluppfyllelsen för ekonomi bedömer vi som god.

Vår bedömning grundar sig på följande:

Revisionsfråga	Bedömning
Har styrelsen en tillräcklig styrning av verksamhet och ekonomi?	<p>Vi bedömer att styrelsen delvis har en tillräcklig styrning av verksamhet och ekonomi.</p> <p>Bolaget är under uppbyggnad. I denna process ser vi att utvecklingen av styrningen av verksamheten framgent bör stärkas.</p>
Har styrelsen en tillräcklig intern kontroll över verksamhet och ekonomi?	<p>Vi bedömer att styrelsen delvis har en tillräcklig intern kontroll.</p> <p>Bolaget är under uppbyggnad. I denna process ser vi att bolagets arbete med intern kontroll framgent bör stärkas.</p>
Når styrelsen måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	<p>Vi bedömer att styrelsen delvis når måluppfyllelse för verksamheten. Måluppfyllelsen för ekonomi bedömer vi som god.</p> <p>Bolaget har under 2021 har arbetat i enlighet med fullmäktiges direktiv och aktieägaravtal. Det saknas mål för verksamheten att utvärdera.</p>

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi styrelsen att:

- ▶ Utveckla arbetet med intern kontroll genom att genomföra en övergripande risk- och väsentlighetsanalys och ta fram en övergripande tillsynsplan.
- ▶ Besluta om en verksamhetsplan med mål och indikatorer.

Örebro 1 mars 2022

Jakob Hallén
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY

Johan Perols
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY